

الزامات طراحی نظام نوآوری منطقه ای
در مناطق آمایشی

دیماه ۱۳۹۴



Institute for Futures Studies in Health

بر طبق رویکرد نظام نوآوری، خلق نوآوری ها نتیجه فعالیت مناسب نقش آفرینان مختلف در قالب یک نظام است. به عبارت دیگر می توان نظام نوآوری را به ساعتی تشبیه کرد که عملکرد مناسب آن به عملکرد مناسب تک تک چرخنده های داخل آن وابسته است.

نظام های نوآوری می توانند در سطح ملی و تحت عنوان نظام ملی نوآوری و یا در سطح یک منطقه و تحت عنوان نظام نوآوری منطقه ای مطرح باشند. اصطلاح نظام منطقه ای نوآوری به محل جغرافیایی خاص با فرهنگ خاصی اشاره دارد که نظام نوآوری در آن بنا شده است. سیستم نوآوری منطقه ای، ابزار نظری مناسبی برای تحلیل ویژگی های یک منطقه آمایشی در زمینه نوآوری را فراهم نموده و می توان از آن به عنوان ابزار راهنمای سیاستگذاری نوآوری در بخش سلامت آن منطقه بهره برد. این نوع چهارچوب برای نظام نوآوری در اواخر دهه ۱۹۹۰ ظهور کرد.

اگر چه نظام ملی نوآوری هر منطقه مختص خود آن می باشد. منتهی می توان کارکردها و فعالیتهای کلی آن (از خلق ایده تا تجاری سازی) را شامل موارد زیر دانست:

۱ - سیاستگذاری

اولین اولویت نظام نوآوری منطقه ای، ارتقا نظام و کیفیت تصمیم سازی و تصمیم گیری برای توسعه علم، فناوری و نوآوری در منطقه می باشد. همچنین این سیاست بدنال ثبات برنامه ها، علیرغم تغییر مدیریت ها می باشد. همچنین در این خصوص باید تدابیری اندیشیده شود تا مقررات متناسب و هماهنگ بوده و از نوآوری پشتیبانی نماید.

۲ - تسهیل، هدایت و تامین مالی فعالیت های تحقیق و توسعه

این کارکرد بدنال ایجاد حمایت های مالی و ارایه تسهیلات متناسب برای فرآیندهای ایده تا جامعه و می باشد. به این معنی که هیچ کدام از فرآیندهای واسطه ای نباید بدون حمایت رهاسده و یا خودمخل به نتیجه رسیدن فعالیتها گردد.

۳ - افزایش ظرفیت خلق دانش

این سیاست به دنبال آن است تا با به کارگیری مجموعه متناسبی از راهبردها توان تولید دانش را افزایش دهد.

یکی از اهداف در نظر گرفته شده در بسته تحول "طراحی نظام نوآوری منطقه ای در مناطق آمایشی" می باشد. در این مستند سعی گردیده نگاهی دقیق تر به ابعاد مختلف این هدف داشته باشیم.

نوآوری و اهمیت آن در بخش سلامت

نوآوری در بخش سلامت شامل معرفی محصولات نوین سلامت، روش های تولید جدید و ارایه مناسب تر خدمات سلامت است. عبارت دیگر یکی از نتایج اصلی نوآوری، تولید فناوری در انواع مختلف آن اعم از دارو، تجهیزات، واکسن، مواد بیولوژیک، رویه های جدید درمانی، سیستم های پشتیبان و سیستم های مدیریتی در بخش سلامت است. هرچند که تولید مقالات علمی یکی از تولیدات مطلوب بخش سلامت می باشد، منتهی به تنهایی و بدون تبدیل این علم به فناوری قابل استفاده در بخش سلامت، عملاً بخش سلامت به اهداف تعیین شده در سند چشم انداز نخواهد رسید. با توجه به این واقعیت که نوآوری محور رقابت در سطح کشورها می باشد، در شرایط کنونی، کشور به شدت نیازمند تقویت و رشد نوآوری در بخش سلامت می باشد.

نظام نوآوری منطقه ای چیست؟

فرایندی که طی آن نوآوری حاصل می شود پیچیده بوده و همین پیچیدگی موجب گردیده که جهت درک کاملتر از آن، چارچوب های مختلفی معرفی گردد. چارچوب های اولیه عمدتاً به نوآوری، به صورت خطی توجه می کردند. بر اساس این دیدگاه افزایش ورودی به فرایند نوآوری موجب افزایش خروجی نیز می شود و بر اساس همین تفکر برخی دولت ها تشویق به افزایش مکرر بودجه های تحقیقات گردیدند. اما عدم رشد قابل توجه نوآوری علی رغم تخصیص بودجه های کلان به امر تحقیقات در بسیاری از کشورها، نقص رویکردهای خطی به نوآوری را آشکار ساخت، لذا رویکردهای سیستمی نظیر نظام نوآوری به عنوان چارچوب تحلیلی مناسب برای شناخت و مدیریت این پدیده شکل گرفت.

۹ - تسهیل و ایجاد ارتباطات

این سیاست در پی آن است تا با ایجاد و تسهیل ارتباط متناسب و هدفمند بین اجزای سازنده نظام علم، فناوری به هم افزایی و همراستایی تلاش ها و فعالیت های دانشگران پرداخته و ارتباطات درون و برون سازمانی را جهت جهش علمی در منطقه ساماندهی کند. سیستم ملی نوآوری در سطح بخش سلامت مرکب از نظام های نوآوری در سطح مناطق آمایشی می باشد. بدیهی است عملکرد مناسب کلیه نظام های نوآوری در مناطق آمایشی کشور موجب شکل گیری نظام ملی نوآوری در بخش سلامت خواهد گردید.



نتیجه گیری

ارتقای جایگاه نظام سلامت کشور وابسته به ارتقای وضعیت نوآوری در آن و تولید فناوری های جدید در تمامی حوزه ها اعم از کالا و خدمت دارد. در این میان عملکرد مناسب مناطق آمایشی با شکل دادن به نظام های نوآوری منطقه ای از طریق توجه به کارکردهای مختلف ۹ گانه این نظام در سطح مناطق امکان پذیر است. در صورت تحقق شکل گیری نظام های نوآوری منطقه ای در بخش سلامت کشور، نظام ملی نوآوری در سطح بخش سلامت کشور به خوبی شکل خواهد گرفت و این وظیفه تک تک مناطق آمایشی است.

۴ - توسعه انتشار و اشتراک گذاری دانش تولیدشده

دانش تولیدشده در جهان، ایران و منطقه آمایشی می بایست در دسترس همه گروه های هدف در منطقه قرار گیرد تا یادگیری جمعی و سازمانی را گسترش دهد. همچنین این سیاست به دنبال به اشتراک گذاری منابع دانش و اطلاعات جهت افزایش کارایی و کارآمدی سازمان های فعال در سطح منطقه آمایشی می باشد.

۵ - توسعه منابع انسانی و آموزش

توسعه هدفمند آموزش و منابع انسانی از ارکان جهش علمی منطقه آمایشی و بالتبع کشور می باشد. از این رو جهت گیریهای آموزشی و ظرفیت سازی منابع انسانی درون دانشگاه با راهبردهای متناسب باید به گونه ای باشد تا بیشترین توانمندی را در عرصه های ملی و بین المللی برای منطقه فراهم آورد.

۶ - تسهیل کارآفرینی

این کارکرد دنبال پشتیبانی و به نتیجه رسانی طرح ها، ایده ها و نوآوری هادر سطح منطقه از طریق ساختار سازی و ارائه خدمات حمایتی به آنها می باشد. حاصل این سیاست می تواند به وجود آمدن شرکت های دانش بنیان و افزایش توان تولید منطقه آمایشی باشد. یکی از عوامل مهم در این کارکرد عملکرد مناسب مراکز رشد و پارک های علم و فناوری می باشد.

۷ - تسهیل و افزایش ظرفیت تولید کالا و خدمات در منطقه آمایشی

با توجه به اینکه وظیفه اصلی دانشگاه های علوم پزشکی ارائه کالا و خدمات در سه حوزه آموزش، پژوهش و خدمات سلامت می باشد، این سیاست با راهکارهایی مناسب، به افزایش ظرفیت منطقه برای ارائه خدمات و محصولات آموزشی، پژوهشی و سلامت و توسعه اثرگذاری در جامعه هدف می پردازد.

۸ - ارائه روش ها، بومی سازی توسعه مفاهیم و کارکردهای دانش جامعه برای ارتقای هنجارها و فرهنگ عمومی

این سیاست به دنبال اصلاح فرهنگ عمومی در سطح منطقه آمایشی در خصوص ارزش ها، پژوهش محوری، یادگیری فعال و مداوم و نیز خلاقیت و نوآوری می باشد. همچنین راهبردهای این سیاست فضای جامعه تحت پوشش منطقه را برای استفاده از دانش و کالا و خدمات دانش بنیان آماده می سازد.

